

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ МОНАСТИРИЩЕНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА

Совгіра С.В., Жук М.І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

e-mail: eco-lab-udpu@yandex.ru

Монастирищенський район розташований у західній частині Черкаської області. Заснований у 1923 році. Належить до Прітікицького фізико-географічного регіону, що знаходяться в басейні річки Південний Буг.

Район має площу 76492 га, ліси займають 6232 – (8,1%), забудовані землі – 3191 (4%), сінокоси – 2658 (3,5%), пасовища – 2450 (3,2%), болота – 1163 (1,5%), яри – 301 (0,4), під водою – 1073 (1,4%). Зокрема, водосховища покривають 995 га – площі земельних угідь.

Державне підприємство «Уманське лісове господарство» Черкаського обласного управління лісового та мисливського господарства розташоване в західній частині Черкаської області на території шести адміністративних районів: Монастирищенського, Жашківського, Христинівського, Маньківського, Тальнівського та Уманського. За даними попереднього лісовпорядження загальна площа земель складала 20430 га. До складу лісгоспу входить сім лісництв: Жашківське, Маньківське, Монастирищенське, Синицьке, Собківське, Потаське і Юрківське. Кожне лісництво має свої адміністративні райони.

На основі екологічного моніторингу лісів Монастирищенського району, а також аналізу ведення господарства в минулому лісі можна розділити на такі категорії.

1. Ліси, структура і видовий склад яких в основному відповідає умовам місцезростання. Ці насадження близькі до природних. Домішки нехарактерних для корінних насаджень деревних видів не перевищує 10%.
2. Ліси, в яких антропогенний вплив відобразився на зміні їх структури і видового складу, без істотних змін ґрунтових умов.
3. Порослі дубняки та грабняки. До цієї категорії належать порослі дубняки та грабняки низьких бонітетів, які виникли на місці корінних фітоценозів.

Свої дослідження ми проводили на ділянках з лісами другого та третього типу за декількома напрямками: вивчили домінуючі і співдомінуючі види, щільність і ярусність дерев, їх видовий склад, настання фенофаз у деревних порід різних лісових масивів нашого району та рекреаційний вплив на лісові масиви досліджуваного регіону.

Лісова місцевість Монастирищенського району має багатозначне народногосподарське значення. Окремі частини його території, розміщені серед полів, служать як бар'єри проти суховіїв, а також захищають поля від водної та вітрової ерозії.

Для Монастирищенського району є висока питома вага лісової площі (96%) і в тому числі покритої лісом (93%). Більше 60% всієї лісопокритої площі складають насадження, створені штучним шляхом. Непокрита лісом площа складає всього 4%, із яких більше всього вирубується з метою сприяння природному відновленню головних порід. Головними підлісовими породами є липа, ліщина, клени татарський і польовий та ін.

Нелісова площа лісгоспу складає всього 4% і представлена в основному площами спеціального господарського призначення і угіддями. Невикористані площі представлені болотами, кам'яними розсипами, крутими схилами і займають незначну питому вагу (0,2) серед загальної площі держлісгоспу.

В лісовому фонді Монастирищенського району наявні твердолистяні (94%), із них найбільш цінними породами є дуб (70%), ясен звичайний (17%) і граб (7%). Площа зайнята останніми породами складає 6% бонітету.

Продуктивність лісових насаджень висока, як і в цілому по лісгоспу так і по іншим породам.

Таблиця 1

Розподіл загальної площі держлісгоспу по основним категоріям земель

Назва категорії земель	Площа, га	%
------------------------	-----------	---

Покриття лісом	10034	93
а) штучного походження	11938	50
б) природного походження	7096	34
в) незмішані культури	446	2
г) непокрита лісом	199	1
Всього лісової площі	10678	96
Площа особливого призначення	330	2,5
Невикористані площі	41	0,2
Угіддя	225	1,5
Всього лісового площі	850	4
Загальна площа	20537	100

Аналіз сучасного розподілу площі лісового фонду за категоріями земель дає підставку зробити в практичній діяльності держлісгоспу використовується ефективно. Про що свідчать невеликі площі непокриті лісом 4%, а також кращим складом природних насаджень. Маючи фонд угідь недостатній для задоволення потреб в них підсобного господарства і працівників держлісгоспу припадає 41%, які представлені схилам та віднесені до агролісомедифативного фонду.

За результатами досліджуваного періоду площі земель покритих лісових зменшились на 474 га.

Основними причинами змін покритих лісом земель, є передача земель іншим фондоотримувачам, вирубки головного користування, спустошення не покритих лісових земель.

Найбільш розповсюдженими типами лісу є:

- свіжі грабово-дубові – 86,5%;

- свіжі грабово-дубово-соснові сугрудки – 3,1%.

Останні типи лісів займають 0,6% покритих лісом земель.

Насадження рекреаційних лісів характеризується в основному 1-2 класом естетичної оцінки, високою рекреаційною оцінкою, яка передбачає проведення нескладних заходів для покращення відпочинку.

Отже, господарська діяльність держлісгоспу на території Монастирищенського району за досліджувальний період була досконалою. Держлісгосп території Монастирищенського району має сприятливі умови для розвитку лісового господарства з метою досягнення більш високого рівня використання природних виробничих сил природи. Необхідно глибоке вивчення і облік типу лісу і лісорослинних умов при проведенні лісгосподарських заходів.

Список використаних джерел

1. Генсірук Г. Е. Ліси – багатства і окраса землі. – К. : Наук. думка, 1980. – 211 с.
2. Генсірук І. Історія лісництва в Україні. – Львів : Світ, 1990. – 312 с.
3. Голуб О. Про ліс та його вартість. // Віче. – 1997. – № 9. – С. 56-59.
4. Иванов И.В. Что расвет вокруг тебя : Определитель растений. – М. : Учпедгиз, 1962. – 100 с.
5. Лісовий комплекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.